

TEMESI MÁRIA A SZEGEDI BEL CANTO ISKOLA FOLYTATÁSÁRÓL, A NAGY MÚLTÚ ÉNEKVERSENYRŐL

Prof. Dr. Temesi Mária DLA operaénekes-tanár (2022)

Újabb kitüntetéssel ismerték el 2023. januárban Temesi Mária munkásságát, hiszen a világjáró operaénekesnőt, egyetemi tanárt ‘Az opera népszerűsítése érdekében kifejtett életművéért’ a Magyar Kultúra Lovagjává avatták. A szopránnal, aki a szegedi opera szak alapítója, negyedszázadon keresztül volt a Magánének Tanszék tanszékvezetője, s jelenleg is vezető oktatója, tanításról, a fiatalok felkarolásáról, kivételes operai pályájáról, valamint az általa életre hívott Simándy Énekversenyről is beszélgettünk.

- *Olyan művészek indultak negyed százados tanszékvezetősége alatt a szegedi magánének szakról, mint Rálik Szilvia, Kátay Natasa, Kálnay Zsófia, Cser Krisztián, Rácz Rita, Cseh Antal, Szélpál Szilveszter, Máthé Beáta, Ferenczy Orsolya vagy Kiss András, s még hosszan sorolhatnám a neveket, hiszen az eltelt, több mint negyedszázad alatt egyre komolyabb műhellyé vált a Tisza-parti intézmény. Hogyan kezdődött mindez? Mindig érdekelte a tanítás?*

- Igen, kezdetektől. Még iskolás voltam, tíz éves lehettem, amikor a padtársam megkérdezte tőlem, mi szeretnék lenni, erre azonnal a szívem mélyéből jött a válasz: tanítani, énekelni és adni szeretnék! Ha most visszaidézem az életemet, azt kell látnom, hogy minden okkal történt. Az édesanyám vezető óvónő volt, apám pedig a Földhivatalnál telekkönyvi főelőadó. Jogásznak készült volna egyébként, de nem tették lehetővé az akkori családi körülményei. A szüleim mindig elvárták a jó tanulást, teljesítményt, de én is olyan voltam, hogyha nekem azt mondták, csináljak valamit, akkor, ha nem is ment rögtön, addig tanultam, gyakoroltam, amíg nem sikerült. Már hároméves koromban a szegedi zeneóvodába jártam, s hatévesen beíratk zongorára. Gyakoroltam, hol többet, hol kevesebbet, de aztán – amikor egy olyan tanárnőhöz kerültem, aki inspirációt adott – már ráéreztem az ízére, s elkezdtem meglátni a zenetanulás szépségét. Zongora tanulmányaimmal egészen a jeles érettségiig jutottam, közben pedig, harmadéves zenegimnazistaként, énekelni is kezdtem magánének szakon Berdál Valéria operaénekesnőnél, a Szegedi Nemzeti Színház érdemes művésznél, a Tömörkény István Zeneművészeti Szakközépiskolában. Amikor tanárnőm a Don Pasquale Norina áriájával 18 évesen előénekeltetett engem a színház akkori főzeneigazgatójának, Pál Tamásnak, azonnal szerződési ajánlatot kaptam a Szegedi Nemzeti Színházba. Énektanárnőm azonban ezt még korainak érezte és meggyőződéssel vallotta, hogy nekem még a Zeneakadémián kell folytatnom a tanulmányaimat. Oda viszont nem vettek fel rögtön ...

- *Így nem énekesnek, hanem korrepetitornak szegődött el először a szegedi színházhoz....*

- Igen, ahol ebben a munkakörben is rengeteget tanultam. De a következő évben ismét felvételiztem, s most már nemcsak a budapesti zeneakadémiára, hanem – megfogadva az általános iskolai énektanárnőm tanácsát, hogy „az éneklésen túl legyen valami rendes kenyérkereset is a kezemben” – az ének mellett zongora szakra is beadtam jelentkezésemet a szegedi zeneművészeti főiskolára. A zeneakadémiai felvételem másodjára sem sikerült, a szegedi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanárai viszont, Sinkó György operaénekes, a Szegedi Nemzeti Színház érdemes művésze és Kerek Ferenc zongoraművész fantáziát láttak bennem, így először Szegeden szereztem énektanári és zongoratanári diplomát. 3 éves tanításuk alatt az athéni nemzetközi Maria Callas Énekverseny különdíját nyertem el, valamint egyszerre végezve két főtanszakon, énekből és zongorából is jeles diplomát szereztem. Tanulmányaimnak és felkészítésüknek köszönhetően harmadjára sikerrel

felvételiztem a budapesti Zeneakadémiára, ahová rögtön az opera tanszakra, negyedévre vettek fel. Bellini: Norma című operájának címszerepével 1981-ben, az Erkel Színház színpadán diplomáztam, kitüntetéses diplomával. Az operaénekesi mellett a hangszeres képzettséggel együtt komoly zeneelméleti alapokat és komplex zenei látásmódot is szereztem, amely mind a szereptanulásaim, mind a hazai és külföldi beugrásaim (pl. Donna Anna, Desdemona, Brünnhilde vagy Kosztelnycska), mind az egyetemi tanári munkám során biztos zenei háttért jelentetett és jelent ma is.

Erkel: Bánk bán (Gertrúd királyné), Magyar Állami Operaház (2006)
Fotó: Éder Vera*

Wagner: Tannhäuser c. művének előadásán
Ókovács Szilveszter, az Operaház főigazgatója köszönti Temesi Máriát, operaházi tagságának 30. éves jubileumán (2012)

*A csillaggal jelölt képek a Magyar Állami Operaház Archívumának tulajdonát képezik vannak, a jelöletlenek pedig dr. Temesi Mária tulajdonában vannak.

Temesi Mária egy másik híres Wagner szerepében (Lohengrin-Ortrud) (2004)
Ortrud szerepét többek között a Wagner dédunoka, Katharina Wagner rendezésében, az Operaház
2004-es produkciójában is énekelte.

Csajkovszkij: Anyegin – Larina szerepében, Magyar Állami Operaház (2013)
Fotó: Herman Péter*

Temesi Mária Tosca szerepében a Magyar Állami Operaházban (2005)*

Cilea: Adriana Lecouvreur c. operájának címszerepében (Magyar Állami Operaház, 1993)

R. Strauss: Salome (Heródiás) 2009.

Fotó: Éder Vera*

Csak később láttam meg, hogy akkor vigyáztak rám legjobban az Égiek, amikor azt hittem, a zongora tanulmányaimmal egyre messzebb kerülök a céloimtól, az operaénekléstől. Már Szegeden tanítottam, amikor megtudtam, hogy azért választottak 1997-ben engem tanszékvezetőnek, a több Szegedről indult neves művész közül, mert megfelelő hangszeres tudással és az ezzel járó zeneelméleti felkészültséggel is rendelkeztem. Ha nem lenne az éneklés mellett a tanítás is az életemben, nem ugyanazon a szakmai színvonalon tudnék teljesíteni és valamelyik biztosan hiányozna. Nekem mindig kettős terhelést adott az élet.

Temesi Mária és tanítványa, Orosz Tímea

- *Ön volt az országban az első, aki aktív énekesként az egyetemi tanári pályán habilitált, majd doktorált 2001-ben és 2003-ban. Nem lehetett könnyű a komoly külföldi és hazai szereplések mellett tanárként is ilyen eredményeket elérni.*
  - Az első oktatói felkérést harminchét évesen elutasítottam. Hívott a szegedi főiskola akkori igazgatója, Weninger Richárd, aki már az én szegedi főiskolás éveimben is igazgatónk volt és aki ezáltal pontosan ismerte zenei elhivatottságomat, de az volt a válaszom, hogy megtisztelő az ajánlat, de nem vállalhatom, hiszen ebben az időben rengeteg főszerepet énekeltem. Verdi: Az Álarcosbál Améliájaként például több mint nyolcvanszor léptem színpadra a világ jeles dalszínházaiban (pl. Zürich, London /Theatre in Croydon/, Liverpool, Birmingham, Strassburg) miközben itthon már Wagner: Ringjének próbái folytak. Az énekesi pálya sűrűjében is a lelkem legmélyén azonban mindig egy másik vágyat is éreztem, hogy mindezt a tapasztalatot másokkal is meg kell osztanom és az általam már megszerzett tudást tovább adnom. Operaénekesként folyton-folyvást tanul, képzi magát az ember szerepről szerepre, előadásról előadásra. Elméleti és gyakorlati munka, készségfejlesztés és tréning az életünk, a szerepek zenei-hangi-színpadi megvalósításának munkafolyamatában. 41 év énekesi pálya színpadi léte, az azt megelőző számtalan tanulási és felkészülési folyamatban, amelyben én magát a tanulást is nagyon szerettem és szeretem. Céltudatos, koncentrált és energizáló életforma, amely sok izgalmat, de sok örömet is ad.
- Az operaszerepek mindegyike komoly hangig, fizikai és szellemi kihívás elé állítja az énekest, akinek az emberi beszédhang kényelmes fekvésétől messze eltérően, két-két és fél oktávban kell sokszor énekelni, hangjával és izomrendszerével a legnagyobb mélységektől a legmagasabb hangokig könnyedén, hajlékonyan futkároznia (pl. Mozart: La clemenza di Tito – Vitellia szerepe, Kölni Operaház, 1989).

Két évvel később azonban újból megkeresett egykori igazgatóm, hogy vállalnám-e mégis a tanítást a szegedi egyetemen, mert Berdál Valéria, sokunk szeretett énektanára visszavonul. Épp az öltözőmben ültem az Operaházban, egy Manon Lescaut előadásom után és akkor a szívem belső hangjára figyelve úgy éreztem, elvállalom, fogom tudni egyszerre mindkét hivatást vinni. Tizenhat éves, aktív operaénekesi-színpadi léttel végül harminckilenc éves koromban kezdtem el örömmel és felelősségtudattal az oktatást. Nem volt könnyű a családot – a kezdetekkor ötéves volt még csak a kisfiunk –, a karriert, a felkéréseket, az utazásokat összeegyeztetni a tanítással, s a tudományos és adminisztratív munkával. De felkeltem ötkor, hogy elérjem a hatkor induló szegedi vonatot, és mentem hétről hétre, sokszor kottákat cipelve Budapestről Szegedre s most már több mint 26 esztendeje, hogy kétlaki lettem.

Temesi Mária Luciano Pavarottival, a világhírű Tenorral, a Pavarotti Nemzetközi Énekverseny
Döntője utáni fogadáson
(Philadelphia, USA, 1985)

- *Emellett életre hívott egy rangos megmérettetést is, máig versenyigazgatója a Simándy József Énekversenynek, amely szintén sok tehetséges fiatalot indított el a pályán.*
- S ami jövőre már a negyedszázados jubileumát ünnepelheti! Pályakezdőként magam is két világverseny győzteseként (Rio de Janeiro 1981 és Philadelphia, Pavarotti Énekverseny 1985) megláttam, hogy az énekversenyek mennyit tudnak segíteni a fiatal énekesek pályájának elindulásában. A Simándy Énekversenyen olyan fiatalok nyertek díjat az évek során, mint például Bretz Gábor, Rálik Szilvia, Pasztircsák Polina, Cseh Antal, Cser Krisztián, Szegedi Csaba, Szemere Zita, Baracskai Judit, Horti Lilla, Pataki Bence, Kiss András, Pánczél Klaudia vagy Ninh

Duc Hoang Long. A megmérettetésnek köszönhetően a színházak vezetői pedig mindig felfigyelnek az újonnan felfedezett fiatal énekesekre. Akad vele jócskán teendő, de megéri, hiszen ez a legnagyobb múltra visszatekintő hazai énekverseny, rangos zsűrivel és komoly támogatóinknak köszönhetően értékes díjakkal. A verseny fennállásának 20. évfordulóján, 2018-ban kulturális örökségünk részévé nyilvánítva bekerült a magyar Nemzeti Értéktárba. A fiatalok segítése szívügyem. Persze emellett is nagyon sokfelé hív az élet. Operanagykövetként az egész országot bejártam és most is gyakorta hívnak vetítéses, operaismertető előadásokra. Tanítok, zsűrizek, mesterkurzusokat adok és koncertezem. Sokat utazom, ma is nagyon sok mindent ad az élet. Az elmúlt évben Belgrádban és Bécsben is tartottam mesterkurzust, az évente meghirdetett Szegedi Nyári Akadémia mesterkurzusai mellett. Bayreuthban az Ünnepi Játékok nyitódélelőttjén három Wagner áriát,

Temesi Mária a szereplését követő percekben a Bayreuth-i Ünnepi Játékok nyitódélelőttjén.
(2022. VII. 25.)

decemberben pedig Kréta fővárosában, a Heraklioni Fesztiválon kilenc áriát énekeltem, mellette Szilágyi Zita opera mester szakos szegedi egyetemi hallgatóm Bartók: A kékszakállú herceg vára c. művében Judit szerepével mutatkozott be Emmanuel Xristofokekis partnereként, a beogradi énekversenyen néhány éve hallott görög felfedeztetemmel.

- *Fantasztikus az is, hogy még ma is rendszeresen énekel.*
- Isteni ajándéknak tekintem, de fontos az is, hogy állandó tréningben vagyok. 2023. március 20-án például Bartók Öt Ady-dalát énekeltem (Op.16.) az SZTE BBMK Bartók-rendezvénysorozatának nyitókoncertjén, dr. Zsigmond Zoltán zongoraművésszel. Bár Wagner-énekesként is nyilván tartanak, úgy gondolom, hogy ma is létező hangi kondíciót a bel canto alapjaira épülő énektechnikának köszönhetem, amit mestereimtől tanultam és amelyre 2021-ben Olaszországban – a bel canto hazájában – a nápolyi Conservatorio San Pietro a Majella egyetemen tartott mesterkurzusomon is elismerő szavakat kaptam. Az előadóművészi képzésben a technika az alap, azaz kell, hogy legyen az előadóművésznek egy jól működő, szép hangzású hangszere, mint az utazáshoz egy jól működő autó, mondjuk egy Audi, BMW vagy Mercedesz, netán Ferrari, mert Trabanttal, egy már korszerűtlen kétütemű motorral nem megy... A biztos énektechnikát szerencsére már azelőtt elsajátítottam, mielőtt az egyetemen tanításra kértek volna fel, s ebben nagy szerepe volt Takács Paulának és Adorján Ilonának is, akikhez több operaházi művész is járt, hogy karban tartsa a hangját. Sokat köszönhetek Csengery Adriennének is, aki zenei-szövegi kontrolom volt hosszú éveken át. Jó karmesterekkel, jó rendezőkkel és kollégákkal dolgoztam itthon is, külföldön is. Zenei és színpadi tapasztalataimat, repertoár ismeretemet igyekszem a növendékeimnek tovább adni. Figyelek arra, hogy énekóráimon az analízis és a szintézis egyaránt megtörténjen, a hangképző bemelegítés után következő dalok és áriák részletes kidolgozása során.

Növendékeimet a tudatos és rendszeres munkára bíztatom, ehhez adok feladatokat és nyújtok átfogó segítséget. Az énektanítás számomra nem csak az énektanítást jelenti. Igyekszem felkészíteni hallgatóimat a megtanult anyagon túl a színpadi lét ezer tudnivalójára, a buktatók és a stresszhelyzetek kezelésére, valamint a jó időzítésre.

- *S hogyan megy a szervezés? Hiszen tanszékvezetőként vagy versenyigazgatóként nemcsak tanítani kell, hanem számos folyamatot irányítani, felügyelni is, amire nem minden művész képes.*
- Minden megtanulható, de talán ezt a képességemet az apai vonalról örököltem, a zene szeretetét pedig az édesanyámtól, aki hegedült, mandolinozott és énekelte. Egy tanszék vezetése azonban valóban komoly adminisztratív munkát, szervezői készséget és jelentős életidőt is igényel. Tanszékvezetőként sok nagy hírű énekest

hívtam meg Szegedre mesterkurzusokra, akik szintén gazdagították egyetemi hallgatóink tudását, miközben érdekes kitekintést is nyújtottak. A szegedi énekiskola alma materéből olyan művészek indultak, mint Tokody Ilona, Komlói Ildikó, Bátori Éva, Vizin Viktória, Miklósa Erika és a nevet szerzett egykori diplomázóink névsora ma is folytatódik.

A Szegedi Nemzeti Színházban számos kiváló művész fordult meg Simándy Józseftől Moldován Stefániáig, Vaszy Viktor keze alatt pedig felnevelődött egy kivételes énekes generáció. Gimnáziumi éveim alatt megismerhettem az operairodalom legnagyobb gyöngyszemeit, az akkori Társulat: Berdál Valéria, Karikó Teréz, Réti Csaba, Szabadi József, Juhász József, Sinkó György, Gregor József, Gyimesi Kálmán remek színészi és hangai alakításaiban. A legfogékonyabb korban mélyen hatott rám ez a zenei tudás, a színházi kultúra, az ott megjelenő inspiráció, hiszen az énekoktatásban is ugyanúgy, mint a hangszeres tanulásban, egy színpadi gyakorlattal is rendelkező tanár a legideálisabb. Nekik köszönhetően született meg a hetvenes években az az országos hírnév szegedi énekiskola, amely szakmai színvonalát 25 éven át a vezetésem alatt álló tanári csapattal közösen tovább építettük. Különösen örülök, hogy a folyamatosan emelkedő hallgatói létszám új kollégák szerződtetését is lehetővé tette és Szécsi Edit és Andrejsik István, Somogyvári Zita mellett nálunk tanítanak ma már egykori, nálunk diplomázott vagy nemzetközi versenyen fölfedezett növendékeink, Rálik Szilvia, Zhang Yu és Hongyu Chen. Korosztályban ma már a szakmai unokáinkat neveljük. Az ország több pontjáról már azoknak a növendékei is jelentkeznek hozzánk, akik annak idején még csak növendékek, egyetemi hallgatóink voltak.

Remélem, a szegedi énekiskola hírnevét a jövőben is egy kölcsönös tiszteletben és egyetértésben dolgozó, jól működő munkacsapatként visszük tovább és találunk egy valóban elhivatott, a tanszékvezetés szerte ágazó munkáihoz értő igazi, jó énekes szakembert.

- *Megtisztelő, de kemény munka is, hogy továbbadhatja tudását egy hazai és nemzetközi énekesi pálya tapasztalataival és visszaadhat valamit a következő generációknak abból, amit Ön már kapott és saját maga is végig járt.*

- Így igaz. Mindez az éneklés mellett nagy ajándék számomra is az élettől.

Z. T.

VÁLOGATÁS TEMESI MÁRIA FELVÉTELEIBŐL ÉS FOTÓIBÓL

Der fliegende Holländer, Act II: "Jo ho hoe! – Traft ihr das Schiff " (7:28)

A bolygó hollandi – Senta balladája (II. felvonás)

Wagner: Tannhäuser (Erzsébet) 2021.

Fotó: Csillag Pál*

Wagner :Tannhäuser - Dich,teure Halle -Temesi Mária (3:27)

Tannhäuser–Csarnokária (II. felvonás–Erzsébet)

Wagner: Tannhäuser- Allmächt'ge Jungfrau - Temesi Mária (5:26)

– – Erzsébet imája (III. felvonás)

Lohengrin, ActII: "Euch Lüften, die mein Klagen" (3:59)

Lohengrin – Elza áriája (II. felvonás)

Lohengrin, Act I: "Einsam in trüben Tagen" (7:29)

Lohengrin – Elza álma (I. felvonás)

Tristan und Isolde, Act III: "Mild und leise" (6:29)

Trisztán és Izolda – Izolda szerelmi halála (III. felvonás)

Wagner: A walkür (Sieglinde) 2006.

Fotó: Éder Vera*

Die Walküre, Act I: „Schläfst du, Gast?... Der Männer Sippe” (6:03)

A Walkür – Sieglinde elbeszélése (I. felvonás)

Siegfried, Act III: „Sonnenhell leuchtet... Ewig war ich”

Wagner: Siegfried- Brünnhilde monológja (III. felvonás)

Götterdämmerung, Act III: „Starke Scheite” (19:05)

Az istenek alkonya – A III. felvonás zárójelenete (Brünnhilde)

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, vezényel Yuri Simonov Hungaroton Records LTD. 2004

© 2004 HUNGAROTON RECORDS LTD.

***

Wagner: Die Walküre - Finale Act 1 - Mária Temesi, János Bándi (5:04)

Wagner: A walkür – Az 1. felvonás fináléja

Sieglinde: Temesi Mária, Siegmund: Bándi János, vezényel: Kovács János
(Magyar Állami Operaház, 2005)

Janáček: Jenůfa -Temesi Mária 8. rész (4:08)

Buryjáné monológja (II. felv.)

A budapesti Corinthia Hotelben (2023. II. 25.)

Temesi Mária fiával, Pintér Martin Dominikkal, a Helsinkiben élő és ott diplomázott szoftver fejlesztő mérnökkel

Édesanyja mandolinjával

Temesi Mária kincsei (3:22)

Részlet az M5 portréfilmjéből.

Készítette: Kecskés Lilla, Szeili Tamás és Kapitány Dávid

„Művészek Szegedről” - beszélgetés Temesi Mária operaénekes – professzorral (1:44: 45)

A Dugonics társaság előadás-sorozata.

Nemzetközi hírű életmű Szegedtől-Szegedig. Beszélgetés Temesi Mária operaénekes – professzorral. Az est házigazdája Dr. Altorjay Tamás operaénekes.

Beszélgetőtársa Prof. Dr. Kerek Ferenc egyetemi tanár.

A 2022. december 13-i rendezvény felvétele.

A felvételt a Dugonics Társaság megbízásából a Szeged Televízió készítette a szegedi Korzó Zenéházban.

Portrék a Szegedi Fűvészkertben (2022)

